

Nr 8.

Av herr **Utbult m. fl.**, om borttagande av skatt å sådan bensin, som användes vid yrkesmässigt utövande av fiske, m. m.

Skatten å bensin infördes genom beslut av 1924 års riksdag. Restitutionen av skatten skulle bl. a. åtnjutas för bensin, som med eller utan tillsats av annat ämne användes för annat tekniskt ändamål än motordrift, s. k. industrirestitution. Det var svårigheter att praktiskt genomföra restitution i fråga om bensin för motorbåtsdrift, som gjorde, att restitution för dylik bensin icke medgavs. Skatten utgick med blott 5 öre för liter.

Ganska snart framställdes krav från fiskerinäringens utövare att även skatten å sådan bensin, som användes för drift av motorbåtar i och för yrkesmässigt utövande av fiske, skulle restitueras.

I proposition nr 173 till 1927 års riksdag förklarade chefen för finansdepartementet, att han ej funnit det möjligt att i princip avvisa de krav på restitution, som framställts från bland annat fiskerinäringens sida. Ett godtagbart uppslag till lösande av frågan om restitution direkt till fiskarbefolkningen syntes honom icke ha framkommit, men en kollektiv restitution till fisket syntes vara ägnat att rätt väl tillgodose fiskarens gemensamma intressen.

I enlighet härmed bestämdes i kungörelse den 18 juni 1927 med vissa bestämmelser angående restitution av särskild skatt å bensin (nr 216), att erlagd skatt å bensin, som med eller utan tillsats av annat ämne användes för framdrivande av motorbåt vid yrkesmässigt utövande av fiske, skulle återbäras på det sätt, att årligen ett belopp, motsvarande 1/3 procent av de nästförflutna budgetår influtna bensinskattmedlen, dock högst 50 000 kronor, skulle ställas till lantbruksstyrelsens förfogande att enligt Kungl. Maj:ts bestämmande användas av styrelsen för fiskerinäringens främjande. Skatten var då 6 öre för liter.

Förenämnda procentsats, 1/3 procent, hänförde sig till att en år 1926 företagen utredning ansett sig kunna uppskatta fiskarens bensinförbrukning till ungefär 1/3 procent av landets hela bensinförbrukning.

År 1931 höjdes skatten till 8 öre för liter och det maximibelopp, som fick återbäras, till 70 000 kronor.

Påföljande år höjdes skatten till 10 öre för liter och maximibeloppet till 90 000 kronor.

År 1939 bortföll bestämmelsen om att restitutionen skulle motsvara viss procent av den influtna bensinskatten, och även maximeringen till beloppet

försvann. I stället föreskrevs i 9 § kungörelsen den 9 juni 1939 (nr 326), att beträffande återbäring av skatt å bensen, som användes för framdrivande av motorbåt vid yrkesmässigt utövande av fiske, skulle gälla vad Kungl. Maj:t och riksdagen därom för varje budgetår beslutade.

För budgetåret 1941/42 föreslog departementschefen med hänsyn till begränsningen i bensintillgången och därmed sammanhängande nedgång i automobilskatteuppbörden, att några medel icke skulle beräknas för återbäring av bensinskatten till fiskerinäringen.

Sedan motion väckts om oförändrad medelsanvisning av 150 000 kronor beviljade riksdagen ett anslag av 100 000 kronor.

Med samma belopp uppfördes anslaget budgetåren 1942/43—1944/45, medan anslaget från och med budgetåret 1945/46 höjdes till 150 000 kronor. Riksdagen har härvid följt Kungl. Maj:ts förslag, som i sin tur överensstämmt med lantbruksstyrelsens anslagsäskanden. Departementschefen har i senare års statsverkspropositioner anfört, att anslaget borde beräknas med hänsyn till storleken av de under näst föregående budgetår erlagda skattebeloppen och att, då fiskarens bensinskattebelopp kunde komma att betydligt överstiga det till restitution föreslagna skattebeloppet, intet vore att erinra mot att anslaget uppfördes med av lantbruksstyrelsen föreslaget belopp.

Vid 1944—1946 års riksdagar ha motioner väckts om höjning av anslaget. Därvid har bland annat yrkats, att anslaget skulle helt motsvara vad fiskarna betalt i bensinskatt. Det har anförts, att det icke kunde anses rättvist, att fiskets utövare skulle bidra till vägunderhållet med av dem erlagda bensinskattebelopp, då dessa medel synnerligen väl behövdes till åtgärder för fiskets befrämjande.

Under budgetåren 1931/32 till och med 1944/45 var förbrukningen av bensen för fisket ca 18 å 19 millioner liter, varå i bensinskatt erlades 3 126 372 kronor. Av ifrågavarande erlagd bensinskatt har en kollektiv restitution utgått till fiskets gemensamma intressen med 1 400 000 kronor. De erlagda skattebeloppen ha, såsom framgår, överstigit restitutionsanslagen med inte mindre än 1 726 372 kronor på de 14 år, som det här är fråga om; härav var den erlagda bensinskatten 686 586 kronor för budgetåret 1944/45, varav endast 100 000 kronor restituerades.

Anslagsmedlen fördelas mellan de olika länen efter beräkningar av fiskeritjänstemännen rörande bensinförbrukningen inom varje län. Medlen ha huvudsakligen använts till fiskodling och fiskinplantering, till anläggning och förbättring av fiskehamnar och bryggor samt till föreningsverksamheten bland fiskarna. Enligt bestämmelser om bidrag för byggandet av statsunderstödda fiskehamnar kunna av statsmedel (anslaget Bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar) utgå 90 procent av kostnaderna. Från restitutionsanslaget har beviljats medel för bestri-

dande av de 10 procent av kostnaderna, som fiskarena själva skola svara för. Vidare ha bidrag utgått till telefonförbindelser, elektrifiering av fiskelägen, till farleder och fyror, navigationskurser, vattenledningar, förvarings- och förädlingsanläggningar för fiskprodukter m. m.

Viss betydelse för frågan hur återbäringen till fiskarena för erlagd bensinskatt skall åvägbringas synes ställningstagandet till de förslag, som 1944 års fiskehamnsutredning har framlagt, hava.

Hittills ha bidrag till byggande av smärre fiskehamnsanläggningar, såsom bryggor och vågbrytare m. m., lämnats från restitutionsanslaget under nionde huvudtiteln. Däremot ha bidrag till dessa ändamål icke kunnat utgå från anslaget till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar. Anledningen har varit vissa villkor för statsbidrag från sistnämnda anslag. Sålunda har fordrats, att lagfart skall ha beviljats för det område, som skall utläggas till hamn, att hamntaxa skall fastställas m. m. Fiskehamnsutredningen har i en femårsplan för fiskehamnsbyggen beräknat en post för varje län till smärre arbeten, vilka skulle avse kompletteringar till befintliga fiskehamnar men även utförande av smärre fristående arbeten. Utredningen har föreslagit, att årligen ca 500 000 kronor skulle beräknas för sådana arbeten. För bidrag skulle icke krävas uppfyllande av de formella villkor, som nu stadgas. Därest utredningens förslag genomföres, skulle sålunda mindre fiskehamnsanläggningar, för vilka medel nu erhållas genom medel från restitutionsanslaget, kunna utföras med bidrag från anslag under sjätte huvudtiteln.

Fiskarena synas böra, liksom flyget m. fl., erhålla full återbäring av vad de erlagga i bensinskatt direkt till förbrukaren och icke, såsom skett hittills, kollektivt genom hushållningssällskapen.

Genom ett dylikt förfarande, nämligen kollektiv restitution, begås i många fall en mycket stor orättvisa mot de fiskare, som ha bensinmotorer i sina fiskebåtar.

Man kan tänka sig, vilket också har hänt, att en grupp fiskare från en viss del av ett län, som inte använda bensin i sina fiskebåtar, kunna få ett anslag av restituerad bensinskatt, då däremot fiskare från en annan del av länet, som begagna sig av bensin i sina båtar, icke ha möjligheter att erhålla någon som helst del av den restituerade bensinskatt, som de själva inbetalt.

För det andra kan sägas, att det är oegentligt, att endast de fiskare, som förbruka bensin, skola bidra till åtgärder av nämnt slag.

Framställningar ha också gjorts i syfte att få bort skatten på bensin, som användes vid yrkesmässigt utövande av fiske, eller att bensinskatten restitueras direkt till förbrukaren.

Sålunda hemställde 1933 års fiskeriutredning den 5 april 1935 till herr statsrådet och chefen för kungl. jordbruksdepartementet, att herr stats-

rådet måtte vidtaga åtgärder för åstadkommande av sådan ändring i nu gällande bestämmelser rörande restitution av skatt å bensin, som använts för framdrivande av motorbåt för yrkesmässigt utövande av fisket, att restitution sker direkt till de fiskare, som för sagda ändamål förbrukat bensin.

Fiskeriutredningen erinrade om att i Norge få yrkesfiskare köpa avgiftsfri bensin, medan i Danmark restitution av avgiften sker direkt till fiskare. Efter att närmare ha redogjort för dessa bägge olika förfaringssätt att lämna fiskare avgiftsfri bensin uttalade utredningen, att det danska systemet syntes bäst lämpa sig för svenska förhållanden, samt framlade ett detaljerat förslag till huru restitution direkt till fiskare lämpligen skulle kunna ordnas i vårt land. I statsverkspropositionen till 1936 års riksdag, nionde huvudtiteln, erinrade departementschefen rörande ifrågavarande ärende, att frågan om automobilskattemedlens användning torde beröras av pågående utredning avseende ändrad väglagsstiftning. Han var därför ej beredd att då taga ståndpunkt till 1933 års fiskeriutredningsförslag.

I den 27 oktober 1937 avgivet betänkande hemställde 1935 års fiskeriutredning, att 1933 års fiskeriutrednings förslag nu måtte upptagas till prövning. Utredningen anslöt sig till förslaget, men ansåg att restitutionen borde utsträckas till att avse all bensin, som användes vid yrkesmässigt utövande av fiske, och ej blott den bensin, som användes för framdrivande av motorbåt vid yrkesmässigt utövande av fiske, såsom enligt 1933 års fiskeriutrednings förslag.

Styrelsen i Göteborgs och Bohus läns havsfiskeförening beslutade den 23 november 1938 att göra framställning till Kungl. Maj:t, att 1935 års fiskeriutrednings förslag i ärendet snarast måtte genomföras.

Den 29 juni 1946 avgick en skrivelse från Göteborgs och Bohus läns havsfiskeförening till herr statsrådet och chefen för kungl. finansdepartementet av följande innehåll:

»I anledning av motion till Göteborgs och Bohus läns havsfiskeförenings årsmöte denna dag beslöt föreningen vördsamt hemställa, att skatten på bensin, som användes för yrkesmässigt fiske, måtte borttagas, t. ex. genom att yrkesfiskare få köpa skattefri bensin eller personligen erhålla restitution av erlagd skatt på inköpt bensin, såsom förhållandet är i Norge resp. Danmark och varom förslag på sin tid framlagts av 1935 års fiskeriutredning.»

Föreningen ansåg, att sådan ordning skulle innebära större rättvisa mot de enskilda fiskarena än den nuvarande kollektiva restitutionen till vidtagande av åtgärder till fiskets främjande.

Den 2 mars 1947 beslutade Göteborgs och Bohus läns havsfiskeförenings avdelning i Tanums härad att göra framställning om bensinskattens borttagande för fiskare, och slutligen begärde Svenska västkustfiskarnas cen-

tralförbund den 23 april 1947 i skrivelse till herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet, att skatten borttages på sådan bensin, som med eller utan tillsats av annat ämne användes för drivandet av motorbåt vid yrkesmässigt utövande av fiske.

Med stöd av vad sålunda anförts få vi härmed hemställa,

att riksdagen måtte besluta, att bensinskatten borttages på sådan bensin, som användes vid yrkesmässigt utövande av fiske, eller om detta av vissa skäl inte låter sig göra, att skatten restitueras direkt till förbrukaren, såsom i Danmark, eller att yrkesfiskare få inköpa avgiftsfri bensin, såsom i Norge.

Stockholm den 13 januari 1948.

Birger Utbult.

Per A. Johnsson
i Kastanjegården.

Waldemar Svensson.

Ernst V. Staxäng.

Rudolf Boman,
Kieryd.

C. O. Carlsson.

Edvin Jacobsson,
Igelsbo.